

Kaliteli Yaşamda Eleştiri Yönetimi

– S. COŞKUNER · 29 Mayıs 2013

Yüksek kaliteli bir yaşam için, eleştirinin etkin yönetimine çok büyük bir ihtiyaç vardır. Eleştirmek kelimesini hiç sevmiyorum. Bunun yerine katkı sunmak, değer katmak, ilave etmek, önem vermek, onure etmek ve motive etmek sözcükleri daha çok hoşuma gidiyor. Eleştirmede evvel emirde açık aramak, hata bulmak, eksik çıkarmak, negatif yönünü öne çıkarmak eylemleri öne geçmektedir. Halbuki hatasız, eksiksiz ve günahsız kimse yoktur. Hatadan münezzeh tek Allah-ü Tealanın olduğunu hepimiz biliyoruz. Hem hiç bir eylem, hiç bir kimse tarafından "mükemmel" olarak ortaya konamaz. Kim ki mükemmeli yakaladım derse, kızıl elmaya ulaşma yolculuğunda istirahat çekilmiş veya kutsal yolculukta oyalanmaya başlamış demektir.

Bazı güya üstadlar vardır. Kendi kemaliyetini tamamladığını, uzmanlaştığını, profesyonelleştiğini varsayarak, konusuyla ilgili önüne getirilen veya gördüğü bazı eylemleri acımasızca eleştirirler. Bazı şairler vardır ki, "bırakın şiiri şairler yazsın" diye şiirler yazarlar. Bazı jüri üyeleri önüne gelen bir öğrenciyi yerden yere vururlar. Bazı ustaların çırakları birtakım hatalar yaptıkları zaman, sen bu işi öğrenemeyeceksin, başka işe yönel derler. Ben bunların görüşlerine katılmıyorum.

Eleştirmek, eksik aramak, hata bulmak işin en kolay tarafıdır. Olgunlaşma ve uzmanlaşma sürecinin son nefesimize kadar bir öğrencilik ve öğrenmeye devam etme süreci olduğunu bilen, bilgelik yolunda ter akıtmaya devam edenler; hiç bir zaman önlerine gelen çalışmayı veya öğrenciyi hatalarından ve eksiklerinden dolayı küçük görmezler. Kusur bulmazlar, eksik aramazlar ve acımasızca eleştiride bulunmazlar.

Hiç bir kimse anasının karnından her şeyi bilerek doğmamıştır. Şartlar ve zaman insanları çeşitli mesleklere, bölgelere, işlere, eylemlere ve öğrenme sürecine savurabilir. Bu süreç çoğu zaman diğer etkileyen faktörlerin gücü ile, kişinin kendi iradesi dışında da gerçekleşebilir. Bazı insanlar bir mesleğe bir şekilde başladıktan sonra, zamanla o mesleğin kendisine uymadığının farkına varır ve beklenmedik bir zamanda işini değiştirebilir. Bu yeni ve sevdiği işe geçen usta adayını, "senin bu dalda ne işin var", "şimdiye kadar ne yaptysan onu yap", "bu yaştan sonra bu işi yapamazsın" türünden moral bozucu yaklaşımlarda bulunmaya hiç bir kimsenin hakkı yoktur. Eğer, çok sevdiğimiz sinema oyuncusu Cüneyt ARKIN, doktor olduktan sonra oyunculuğa geçtiği sırada, usta bir oyuncunun Cüneyt beyin karşısına geçip, "sen doktorluğunu yap kardeşim, ne işin var oyunculukta" deseydi, sonuç ne olurdu?

Yıllar önce Amerika'da lisenin birinde edebiyat öğretmeni, öğrencilerine gelecekteki meslek seçimi ile ilgili bir kompozisyon yazmalarını ister. Bir kız öğrenci "pilot olacağım" başlıklı bir kompozisyon yazar. Öğrenci heyecanlıdır, zira güzel bir ödev çıkardığını varsayar. Sonuçlar açıklandığında kızın notunun sıfır olduğu görülür. Kız hemen itiraz eder. Öğretmeni der ki, "baştan hata yapmışsın, seçtiğin meslek erkek

mesleği." Bu olumsuzluk öğrenciyi daha da yüreklendirir ve cesaretlendirir. Hayallerini dar düşünceli ve eksik arayıcı öğretmenine kaptırmaz. Öğrenci bugün hala hayattadır ve kıtalar arası uçan en büyük yolcu uçaklarının birinde kaptan pilotur.

Herkesin hata yapabileceğini, hatalar yapılmadan usta olunmayacağını, yenileri denemek ve cesaretli olmak için, hataların affedilmesi gerektiğinin bilincinde olmak yüksek kaliteli insanların işidir. Kimsenin kimseye şuna yapma, şunu eksik yapmışsın, çıkardığın iş iyi olmamış, sen bu işten vazgeç demeye hakkı yoktur.

Böyle diyenler, kıskanç ve kibir hastalığına yakalanmış kimselerdir. Gerçek ustalar öğrencileri kendilerini geçtikleri zaman gurur duyan ve eserleri ile öğünen kaliteli insanlardır. Eleştirmekte, suç aramak, eksik aramak, gelecekte iyileşmeyeceğini varsaymak, önyargıda bulunmak ve öğrenciyi suçlamak vardır.

Hayatta kimin ne zaman, nasıl, ne şekilde, hangi etki ve tepkiyle karşılaşp nelere ulaşabileceğini kestirmek baştan çok zordur. Hiç bir kimse eksiki, hatası, yetersizliği olan bir öğrenci veya adayı eleştirerek gönül gücünü ve motivasyonunu kırmamalıdır. Eleştiri yapacağız derken, kalp kırmak, incitmek, horlamak, küçük görmek, başarısız addetmek, beceriksizlikle suçlamak, yüksek kaliteli bir öğretenin işi değildir.

"Boynuz kulağı geçer" atasözümüz boşuna söylenmemiştir. Eğer böyle olmazsa gelişme ve ilerlemeden bahsedemeyiz. Eğer bir eleştiri, ortadaki esere katkı vermiyorsa, sahibinin gönül gücü ve motivasyonunu yükseltmiyorsa, ortaya çıkan bilgi ve belgeyi al aşığı ediyorsa, adayı o işten soğutuyorsa, bunların adı eleştiri değil, baltalama ve engellemedir. Yükselme ve gelişmeyi durdurma veya hazmedememedir.

Bugün ilerleyen yaşlarda yeni hobiler geliştiren, yeni işlere başlayan, yenilikleri ilk defa denemeye çalışan insanlar vardır. Eğer, bunlar destek görüp, motive edilmezlerse, ilk günden moralleri bozulur ve acımasız eleştirilerin gazabına uğrarlar.

O halde ustalara ve profesyonellere düşen görev; eleştirerek küstürmek ve kalp kırmak yerine, sinerji üretmek, kazan-kazan sistemini uygulayarak, eksikleri tamamlayarak, destek vererek, moral vererek, ekleyerek, paylaşıarak, onure ederek, değer vererek, grup dinamizmi ve aidiyet duygusu aşılıyarak, topyekün gelişme ve ilerlemeye vücut vermektir. Eğer ustanın yaklaşımında öğrencinin incinmesi, hor görülmesi, azarlanması, beğenilmemesi, hayallerinin çalınması, kıskanılması, önyargılı davranılması, negatif varsayımlarda bulunulması varsa, o usta öğrenciyi destek değil, köstek oluyordur.

Selam, sevgi ve dualarımla... Allah'a emanet olunuz... Yrd.Doç.Dr. Süleyman COŞKUNER

--